

RENAȘTEREA

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția I, sub Nr. 1-1945.

„Și pe voi să vă îmbogățească Domnul și să vă facă să prisosiți în dragostea unuia către altul și către toți, precum suntem și noi către voi.“

I Tesaloniceni 3, 12.

Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului

Apare sub conducerea unui comitet

Redacția și Administrația :
Cluj, Piața Malinovski Nr. 18.

In pragul anului nou

— Gânduri și reflexii —

Data de 1 Ianuarie este o zi de întreită sărbătoare. În primul rând, praznicul este închinat pruncului Iisus, care a opta zi după naștere, conform legii dată de marele Profet Moise, a fost tăiat împrejur.

Este apoi ziua Sfântului Ierarh Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareii din Capadochia, stâncă de granit a Bisericii noastre răsăritene.

Iar în locul al treilea, lumea serbează la 1 Ianuarie începutul noului an.

Să nu vă pară curios faptul, dacă aleg ca subiect tocmai partea profană — la aparență — a întreitului praznic. O fac aceasta pentru motivul că, deși rânduiala tipiconală prevede altfel, punctul esențial se rezumă la prăznuirea așa zisului „revelion“.

La pruncul Iisus ne-am ridicat inima și gândul numai așa... superficial, iar numele Sfântului Vasile nu i-a preocupat decât pe aceia cari au primit prin botez numele marelui Ierarh și cari, mai mult sau mai puțin încântați, au fost nevoiți să primească — unii poate cu strângere de inimă — urări de ziua onomastică. Am spus „cu strângere de inimă“, fiindcă... primirea felicitărilor este împreună cu anumite cheltuieli, neprevăzute în bugetul secătuit al bieților muritori, dat fiind mai ales că „Anul nou“ urmează îndată după „Crăciun“.

Dar totuși, în măsura posibilităților îngăduite de situația bugetară, fiecare dintre noi am ținut să asistăm neadormiți și cu capetele mai mult sau mai puțin înfierbântate, la prohodul anului care se mistuia clipă cu clipă în veșnicie.

Mâna nevăzută a vremii ștergea din calendar data de 31 Decembrie 1949, pentru a nota cifra următoare, începutul unui nou an.

Cu fețele iluminate de zâmbet „muritorii“ și-au dorit unul altuia „an nou fericit“! Și au oftat ușurați.

În sfârșit, au scăpat de pacoște! De-acum... Ei, dar aci gândul s'a oprit. Tic-tacul pendulei își picura clipele în veșnicie cu obișnuita regularitate. Viața palpita mai departe, în ritmul ei de totdeauna.

A mai trecut un an. Da, a trecut. În viața fiecărui om, dela copilul din leagăn, până la moșneagu' care își sprijină bătrâneța în toiag, s'a mai adăos o pagină. Suntem cu toții mai bătrâni cu un an. Ne-am apropiat și mai mult de acel „finis“ care ne pândește la răspântii.

Suprema lex!

Natura reinvie. Anotimpurile se succed cu matematică precizie și regularitate, ca un „perpetuum mobile“, dar anotimpurile vieții omenești nu mai renasc niciodată. Și totuși, în noaptea revelionului ne-am bucurat că din arbustul vieții noastre s'a mai scuturat o frunză. Această părere de bine unii o justifică poate prin faptul că în anul trecut au avut parte de decepții, sau poate nădejdiile și combinațiile legate de trecut au ieșit anapoda!? Dar ce le va aduce viitorul? Oamenii trăiesc cu speranța. Și ce vor face de-acum? Fără îndoială își vor relua îndeletnicirile din trecut, visând te miri ce și făurind castele din carton.

Cu ocazia revelionului din anul trecut, într-o societate, un domn oarecare, ajuns în pragul bătrâneței, înduioșat de evenimentul clipei solemne și moleșit de vinul excelent pe care amfitrionul îl oferise oaspeților cu multă amabilitate, începu să peroreze, pe ton melo-dramatic:

— Există oare în lume om pe deplin mulțumit? Bunurile materiale și te miri ce situații, pot să satisfacă pretențiile venităților omenești? Niciodată! Bolnavul dorește sănătate. E firesc. Redobândind sănătatea, va dori altceva. Săracul, care își duce zilele în lipsuri, nu dorește momentan altceva decât să se vadă eliberat cât mai

curând din încătușarea mizeriei.

La sfârșit de an, în instituții, societăți, cooperative, etc., ba chiar în case particulare, se încheie un bilanț pentru gestiunea anului expirat.

Ce bine ar fi, dacă noi, individual, am încheia un bilanț al vieții noastre din trecut, fixându-ne pentru viitor ca program și călăuză îndemnul marelui Apostol al neamurilor, Sf. Pavel: „Să ne desbrăcăm de omul cel vechiu și întru cel nou să ne îmbrăcăm“, căci întru această primenire vom găsi nu numai pace, liniște și mulțumire în pribegia prin lumea vremelnică, ci și deplina fericire în veșnicia vieții noastre suficeșii. Pricina și izvorul nemulțumirilor să nu le căutăm în lumea ce ne înconjoară, ci în noi înșine, în propriul nostru „eu“. „Nosce te ipsum“!

Egoismul, vanitatea, orgoliul, etc... nu vor putea însenina nicicând inima bieților muritori.

Vrei pace și mângăiere? Caută să te îmbogățești în fapte bune, plăcute lui Dumnezeu. Poezia vieții este munca cinstită, iar cea mai deplină mângăiere o vei găsi în conștiința datoriei împlinite. Luptând din iubire și altruism pentru binele și mulțumirea altora, tu însuși vei fi mulțumit. „Întru răbdarea voastră, veți dobândi sufletele voastre.“ Când lumea va înțelege sensul profund al adevăratei iubiri, se vor putea împlini cuvintele Profetului Isaia: „Acolo va fi calea nedă. Cei risipiți vor merge pe ea și nu vor rătăci. Și vor merge pe ea cei mântuiți și chemați de Domnul. Și se vor întoarce și vor veni în Sion cu veselie; și veselie veșnică va fi pe capul lor. Lauda, bucuria și veselia îi va ajunge pe ei și va fugi durerea, întristarea și suspinarea“.

În pragul noului an, urez în numele comitetului de redacție, tuturor cititorilor Revistei noastre: „An nou cu adevărat fericit“!

Prof. SABIN TRUȚIA

30 DECEMBRIE

În istoria popoarelor, care e strâns legată de evoluția vremii, există evenimente cari, prin amploarea și forța lor dinamică, își croiesc drum nou și hotărîtor pentru vremile viitoare.

Un astfel de eveniment, vrednic de încrestat pe răbojul vremii, ne prezintă data de 30 Decembrie, care în istoria sbuciumată a poporului nostru înseamnă o nouă cotitură.

Țărișoara noastră, eliberată prin vitejia armatei sovietice, a putut să-și exprime prin voința poporului voința de-a schimba vechea structură, întronând în locul „regatului“ absolutist, dreptul de dominație al poporului, întruchipat în „Res publica“.

Bogațiile cuprinse în solul „Daciei Felix“, cum o numeau istoriografii exploatarelor de veacuri și caracterizată prin glasul celor năpăstuiți în cântecul:

„Munții noștrii aur poartă,
noi cerșim din poartă 'n poartă...
au ajuns în patrimoniul acelor
cari prin sudoarea muncii lor
clădesc temelia viitorului.“

La 30 Decembrie 1949, poporul nostru a sărbătorit împlinirea alor doi ani dela instaurarea Republicii Populare, care înseamnă trecerea puterii politice de Stat în mâna clasei muncitoare. Prin aceasta, poporul nostru a intrat într-o nouă epocă a dezvoltării sale.

Lichidându-se complet sis-

temul exploatării omului de către om, noua orânduire socială asigură acelora cari muncesc cu brațele și cu mintea o soartă mai fericită.

Realizările mari, desăvârșite în Republica noastră Populară, în cursul celor doi ani de ființă, e cea mai limpede grăitoare dovadă, că Țara noastră, desprinsă din cercul sistemului imperialist și exploa-

tator, înaintează cu pas hotărât pe drumul construirii societății socialiste.

Pentru prima dată în cursul istoriei sale, poporul nostru, ocrotit de puternica noastră vecină și prietenă dela răsărit „U. R. S. S.“, poate să dispună de soarta sa liber și poate să privească viitorul cu deplină încredere.

SABIN TRUȚIA

GÂNDURI DE ANUL NOU

E în firea lucrurilor ca din timp să se înnoiască toate. Așa a lăsat bunul Dumnezeu. Toate-s cu rostul lor. Innoirea e o trebuință adâncă a firii și o necesitate absolută a vieții. Cu toate că timpul e mereu același, cu fiecare an însă se înnoiește și el. Nu el propriu zis, ci conștiința cu care îl primim noi. Innoirea lui însă e simbolică pentru noi muritorii. Ea atârână de felul nostru de a gândi și de viața noastră. Aș putea spune că mai curând se schimbă viața noastră decât timpul care rămâne mereu același. Mulți leagă însă de cursul unui an fel de fel de planuri, bucurii și deosebite nădejdi. Și dacă anul care a trecut nu le-a adus împlinirea tuturor dorințelor, atunci anul a fost rău și omul simte în străfundurile lui sufletești o mare dezamăgire și o oroare. În acest caz el îl așteaptă pe cel care vine cu nerăbdare, cu bucurie și cu încredere. Și invers: Dacă anul care a alunecat pe povârnișul trecutului le-a adus numai bine, se mângăie, le pare rău că a trecut așa repede, nu-l uită niciodată și leagă de noul an gânduri mari și mai îndrăznețe. Pentru astfel de oameni, ani se împart în răi și buni. În realitate însă anii sunt neconținți aceiași. Ei nu pot fi decât buni, pentru că-s ai lui Dumnezeu. El e creatorul zilei. Ai lui sunt clipele care se scurg și anii care trec. Ziua și noaptea de El is făcute și tot ceea ce a făcut El e numai bun. Dumnezeu învâluie timpul ca într-o haină, fără să se lase cuprins de el; iar dacă unii sunt nemulțumiți de anul care s'a coborât în adâncuri, apoi nu-i de vină anul, ci noi oamenii care am lucrat mai puțin în legătură cu Dumnezeu și mai mult cu timpul dela care am așteptat totul.

Omul are într'ânsul puteri nebănuite și multe daruri dela Dumnezeu în așa fel că el prin înțelepciunea, judecata și chibzuiala lui poate depăși timpul. Totul e în funcție numai de credința, de munca și de jertfa lui. Cu cât omul lucrează mai

mult în spiritul voiei lui Dumnezeu și e tot mai aproape de dumnezeiasca lui orânduire, cu atât mai mult el poate birui fatalitatea timpului se poate desăvârși în toate și mântui. Altfel conștiința omului se întunecă, inima i se slăbește, simțirea i se tocește, sufletul alunecă în desnădejde și omul moare sufletește pentru totdeauna.

O, câte taine nu ascunde un an de zile în cămărilor lui nevăzute! Câte fapte neprevăzute nu zămislește și nu înghite el în lacoma lui desfășurare! Dar câte nu pune la cale și omul ca să-l stăpânească și să-l întrecă! Însă nu-i după cum vrea el, ci după cum vrea Domnul, care a făcut soarele spre lumina zilei și luna spre stăpânirea nopții. Toate tainele pe care le cuprinde un an întreg nu pot fi pătrunse decât cu ajutorul lui Iisus Hristos, care cunoaște inimile și răunchii omului. Sub aripa lui ocrotitoare omul se cunoaște pe sine, își recunoaște scăderile, ia hotărâri eroice de îndreptare și se înalță. Numai în acest caz un an e bun sau rău. O clipă cu Dumnezeu e mai de folos decât mii de ani petrecuți în altă parte. Cine speculează și întrebunțează cu folos orice clipă și toată vremea ajunge să zidească duhovnicește și în acest sens omul înțelege ce rost are timpul pentru sine. Dumnezeu e cel mai credincios tovarăș de drum pe calea neîntoarsă a vieții și a destinului. Cu el omul poate înțelege multe și poate în același timp să lucreze cu spor la mântuirea sa proprie și la desăvârșirea lucrurilor lui Dumnezeu în lume. Ce bine e ca la sfârșit de an omul să-și încheie socotelile sale sufletești, să-și facă un bilanț al vieții sale religioase și morale și să aștepte în liniște, cu pace, cu voie bună și nerăbdare anul care vine spre a-l pune în slujba lui Dumnezeu, a sufletului și a veșniciei. Anul care vine să fie pentru fiecare un început de sănătoasă prefacere în cele sufletești; să însemne o pri-

menire în cele dinlăuntru, o schimbare și o înnoirea a vieții noastre creștine, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel care zice: „Iar voi lepădați chipul viețuirii de mai înainte a omului celui vechiu, care se strică prin poftele cele ademenitoare. Și vă înnoiți în duhul cugetului vostru, îmbrăcându-vă în omul cel nou, făcut după chipul lui

Dumnezeu întru dreptate și sfințenia adevărului“ (Efeseni 4, 22-24). Ce frumos este iarăși ca tuturor urărilor ce se fac din acest prilej să li se adauge la sfârșit și un „memento mori“ (amintește-ți de moarte!). Astfel de urări ar rodi pentru viața în Hristos, după care însetează sufletul nostru.

Arhim. VARAHIIL JITARU

Funcțiunea Catehetică a Liturghiei

II.

Dar funcțiunea a liturghiei nu se istovește în mijlocirea de cunoștințe, ci ea are și o mare influență cultivatoare, în sensul că ea dezvoltă toate funcțiunile sufletești ale copilului, memoria, atenția, inteligența, puterea de judecată, fantazia și mai ales viața afectivă: Sentimentele religioase, cât și sentimentele superioare, sentimentul iubirii și al frumosului. Oficierea liturghiei influențează puternic asupra predispozițiilor religioase ale copiilor și le trezește interesul pentru trăirile religioase. Ceremonialul liturgic este un mijloc admirabil cu ajutorul cărui se poate trezi și dezvolta starea de religiozitate a copilului. În special muzica religioasă are un efect nespus și conduce inima copilului. Mereu se cântă la liturghie: Doamne deschide-mi buzele mele și gura mea te va lauda pe tine“. Ea silește pe copil să lupte cu graful liturgic pentru a-și exprima plenitudinea simțirii pe care o naște rugăciunea în comunitate. Liturghia silește la cântare, la imnuri de bucurie și slavă. De aceea acolo unde poporul păzește credincios liturghia, acolo el păzește și graful său. Liturghia îndeplinește însă mai ales o funcțiune catehetică educativă. Ea este, după cum spuneam o școală a spiritualității creștine, e stilul de viață creștin. Și această educație se face în liturghie prin contactul direct cu Mântuitorul Hristos. Mântuitorul e aproape de copil, sensibil de aproape, prin prezența Sa reală în liturghie. Slujba liturghiei, care în sine nu e numai comemorarea, ci realitatea evenimentelor oficiate. Și de aceea ea trezește în sufletul copilului prezența lui Dumnezeu, așadar sentimentul că el se află în fața lui Dumnezeu. A avea sentimentul și certitudinea că te afli în fața lui Dumnezeu cu viața și existența ta, însemnează a te găsi pe drumul desăvârșirii creștine. Fiecare zi liturgică își are evanghelia sa, prin care Mântuitorul se apropie de sufletul copiilor, descoperindu-le o latură a vieții Sale, a faptelor Sale, a suferințelor și a victoriilor Sale asupra păcatului.

În felul acesta, liturghia îl deprinde pe copil ca să-și desăvârșească imaginea pe care el o are despre Dumnezeu, și să-și realizeze din ce în ce mai desăvârșit voința acestuia în lume.

Liturghia îl descoperă copilului semnificația adâncă a jertfei lui Hristos și prin aceasta îl îndeamnă la jertfelnicie pentru realizarea voinței lui Dumnezeu în lume, care este una din condițiile esențiale pentru desăvârșirea și deci pentru mântuirea sufletului. Ea trezește în copil entuziasmul pentru jertfa, care înalță pe creștin la asemănarea cu Dumnezeu. În fiecare Duminecă și sârbătoare copilul aude în biserică rostindu-se ecfonisul: „Luați, mâncați, acesta este trupul meu, carele se frânge pentru voi spre fertarea pă-

catelor“ și mai departe: „Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu, al legii celei noi, carele pentru voi, și pentru mulți se varsă spre fertarea păcatelor“. Liturghia este jertfa jertfelor, prin care Mântuitorul s'a jertfit pe sine pentru mântuirea noastră. Apostolul Pavel zice: „Iisus Hristos ne-a iubit pe noi și s'a dat pentru noi jertfa lui Dumnezeu ca miros de bună mireasmă“ (Efeseni 5, 2).

De aceea liturghia este o școală a jertfei, a jertfelniciei pe care o pretinde desăvârșirea în Hristos, desăvârșirea printre oameni, pentru a mărturisi prin faptă calitatea de creștin.

Liturghia este apoi o jertfă de laudă prin excelență. „Sfânt, Sfânt, este Domnul Savaot. Plin este cerul și pământul de mărire laudă. Osana întru cei de sus“, cântă poporul credincios în tresăltări de laudă pe Dumnezeu, ceea ce impresionează puternic asupra sufletului copiilor și le trezește în inimă sentimente de iubire, de recunoștință, încredere, respect și ascultare. Ei învață astfel să iubească pe Dumnezeu și să îndeplinească cea mai înaltă poruncă a Vechiului și Noului Testament. *Și cine iubește pe Dumnezeu nu poate urî pe oameni.* De aceea, iubirea este cea mai prețioasă virtute a desăvârșirii creștine. Orice desăvârșire își are obârșia în iubire și cu cât desăvârșirea este mai stăpânită de iubire, cu atât ea este mai înaltă. Și în atmosfera liturghiei copilul experimentează iubirea, ca motivul cel mai prețios și mai nobil care-l determină la realizarea voinței lui Dumnezeu în viața sa și în viața comunității.

Creștinismul este religia iubirii, dar a unei iubiri înalte și nobile și nu a unei pasiuni întunecate, nebuloase și morbide, în care-și are obârșia misticismul patologic.

Liturghia este apoi o jertfă de mulțumită și de recunoștință față de Dumnezeu, fiindcă așa a iubit El lumea și pe om, încât și pe Fiul Său unic L-a dat, pentru ca să se facă om, să moară pe cruce, pentru a mântui lumea din robia păcatului. În fiecare Duminecă și sârbătoare în fața altarului copiilor au ocazia să deprindă virtutea, așa de rară printre oameni, a recunoștinței creștine. Și trebuie să subliniem faptul că recunoștința este un semn al sufletelor nobile și demne, semn al desăvârșirii creștine.

Liturghia mai este apoi, o școală a caracterelor morale creștine. Caracterul moral constă în aceea că omul de caracter are anumite principii etice și că toate actele lui de voință sunt determinate de aceste principii. Dar acest lucru nu este posibil fără tărie de voință.

Și Liturghia este aceea care contribuie la mijlocirea principiilor de temelie ale caracterului creștin. Dumineca este ziua care amintește de începutul creației lumii și prin ordinea de care este stăpânită, le

amintește mereu omului că din haosul ființet sale sensibile să facă un cosmos, în care să domnească legea, voia lui Dumnezeu. Principiile pe care le mijlocește liturghia, ca temelie al caracterului creștin, pot fi sintetizate de aceea într'unul singur: dirijează viața după ordinea valorilor creștine, după principiile compuse ale Evangheliei.

Voiața morală a copilului este slabă. Inima și cugetul lui sunt bune, dar îi lipsește energia necesară de a realiza binele în realitatea vieții sociale. El are nevoie de energie și motive puternice. Și liturghia îi pune mereu în fața copilului exemplul Mântuitorului, care ne-a iubit până la sfârșit (I Ioan 5, 1). Până în clipa când, spânzurat pe cruce a strigat: „Săvârșitu-s'a" (Ioan 19, 30). Pericolele evanghelice și epistolele care se citesc cu ocazia liturghiei îndeamnă mereu la statornicie în credința evanghelică, ca motiv determinant al voiaței. „Iar cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui" (Matei 10, 22).

Dar cel mai puternic motiv care determină voiața copilului este exemplul. Cu cât sunt mai multe exemple cu atâta acestea slujesc copilului ca motiv liniștitor că un scop oarecare poate fi totuși realizat. Și liturghia îi prezintă copilului nenumărate exemple, că idealul năzuințelor creștinului — desăvârșirea — poate fi totuși realizată înaintea acestui veac. Ea ne prezintă viațile sfinților, care nu sunt altceva decât caractere, serioase exemple de realizarea iubirii creștine și a principiilor evanghelice în existența umană. Sărbătorirea sfinților în liturghie însemnează pentru credincioși urmasa acestora. „Noi trebuie să devenim tipurile și statuile vie ale acestora prin urmarea virtuților lor" zice sf. Ioan Damaschinul. Cinstirea sfinților este urmarea acestora și liturghia nu numai că ni-i prezintă ca exemple dar ne învață că trebuie să-i depășim chiar.

Creștinismul afirmă viața. Desigur nu viața în întregime, așa cum este, ci așa cum trebuie să fie. El zice și nu vieții, pentru că ea poate fi păcat, vine din păcat sau duce la păcat. Dar această păruță negație a vieții este de fapt afirmația vieții. Căci păcatul este stricăciunea vieții. Omul trebuie să fie asemenea cu creatorul său, dar păcatul îl desfiurează mereu. De ceea este ne-

cesară pocăința, jertfa. Acestea duc la viață, la o formidabilă înălțare a vieții. Pocăința este cel dintâi cuvânt în Evanghelie și liturghie. Liturghia este în același timp o jertfă spre pocăință, o chemare dumnezească la pocăință, ceea ce însemnează o chemare la o viață ce se curățește și se înalță mereu prin cunoaștere de sine, prin curățire de sine. Și liturghia îl deprinde pe copil să prețuiască și să deprindă mereu această cunoaștere de sine. Ea îl pune, în fiecare Duminică și sărbătoare, cu viața sa întreagă în fața Mântuitorului, și-l face, îl silește să-și măsoare faptele după măsura Evangheliei. Iar la sfârșitul acestei cunoașteri de sine se naște în sufletul copilului părerea de rău pentru faptele rele și hotărîrea de a deveni mai bun decât a fost și trebuința de a se ruga, pentru că puteri din altă lume să-i stea în ajutor.

Prin rugăciune religia se transformă într'un raport viu și personal al copilului cu Dumnezeu. Din acest motiv orice educație religioasă trebuie să fie o educație spre rugăciune. Și liturghia este cel mai înalt mijloc de a educa tineretul spre rugăciune. Desigur copilul se roagă și în familie, el se poate ruga ori și unde simte nevoia rugăciunii. Dar nicăieri atmosfera nu este mai potrivită rugăciunii ca în biserică în decursul liturghiei. La auzul unui „Sfinte Dumnezeule", sau a unui „Heruvic" cântat frumos, de cor, sau de cântăreți, ce-și impletite sunetele cu fumul de tămâie și miros de bună mireasmă, ce se urcă spre cer, din altarul înconjurat cu chipuri de sfinți, ce îndeamnă la evlavie, sufletul copilului se pleacă spre rugăciune smerită în fața lui Dumnezeu. Este o rugăciune în comunitatea de credință a celor ce se roagă acelui Dumnezeu. Este rugăciunea în comunitatea iubirii creștine, care zidește reciproc atât pe îns căt și întregul. De aceea liturghia este școala înaltă a rugăciunii.

Și în sfârșit liturghia îl educă pe copil pentru viața în comunitate, în colectivitate, îl trezește simțul solidarității umane. Omul nu-și este stăpân suficient, nu-și poate fi suficient din motivul, că mulțumirea de sine (autarhia) este proprie numai lui Dumnezeu, ca desăvârșire absolută.

Omul este legat de semenii săi din clipa nașterii sale și până în

clipa morții. Și aceasta nu numai ca să ia, ca să primească dela această, ci să și dea, să se dăruiască acestora neprecupețit. Creștinismul a apărut în lume tocmai ca o doctrină a dăruirii și a jertfelniciei, într'o lume în care se credea că unul era sortit huzurului și bunei stări iar altul săraciei și obidei. Lumii acestora vechi, care nu s'a putut ridica decât până la concepția „eros", despre iubirea ca năzuință de a ajunge la lumea ideilor, creștinismul îi opune concepția despre „agapă" concepția despre iubirea care se dăruiește și se jertfește neprecupețit pentru deaproapele și pentru zidirea însului și comunității umane. În această năzuință spre comunitate, spre viață indeobște este împlinită de liturghie. Ea este o rugăciune socială a tuturor pentru toți și ca atare ea creează dispoziția în care-și află sfințenia întreaga noastră lucrare socială practică.

Cine n'a învățat să se roage social, în obște și pentru obște, acela nici nu se poate încălzi în acțiunea sa de virtuți sociale. Căci în timpul liturghiei credincioșii se simt mădușlarele aceleași Biserici. Liturghia este locul unde copilul, în condițiile cele mai bune deprinde viața în deobște. Ea îl lărgește perspectivele datoriilor, răspunderilor sale față de oameni, năstă grăntele familiei, ale poporului, ale rasei, pentru că ea să cuprindă întreaga omenire. Liturghia îl învață pe copil să se roage, pentru pacea a toată lumea și pentru bunăstarea și unirea tuturor oamenilor.

Creștinismul este religia păcii și a iubirii fiindcă Mântuitorul este Dumnezeu păcii și al iubirii de oameni. Dar pentru că liturghia să poată îndeplini această funcțiune catehetică centrală, ea trebuie să îndeplinească anumite condițiuni: serviciul divin să fie într'adevăr liturgic, care să se descopere în fiecare mișcare, în fiecare cuvânt și acțiune, pe care el o săvârșește în timpul liturghiei. Preotul să știe că liturghia nu se adresează numai minții, sau numai voiaței, ci mai ales inimii omului, pentru că prin aceasta să-și ridice sufletul la Dumnezeu. Ea se adresează omului întreg.

Liturghia ortodoxă nu este altceva decât dogma trăită. Dogma este nespus de adâncă și demnă, ea duce până în adâncul ființei și lucrării

Sfintei Treimi și de aceea liturghia trebuie săvârșită în așa fel ca o liniște și o pace sfântă să trezească în sufletele ascultătorilor, așa ca tineretul nostru să ajungă la convingerea tare că religia este identică cu o lume de idei și fapte înalte, care se îndreaptă către Dumnezeu, că ea este cu mult mai mult decât o instituție pentru combaterea păcatelor făptuite împotriva Poruncii a șasea, că ea este izvorul harului divin.

În această privință e valabil principiul: cu cât preotul este mai pătruns de ideea că prin liturghie se înnoiește și se repetă real jertfa de pe cruce a Mântuitorului, cu atât săvârșește mai demn liturghia și deci cu atât ea are o influență psihologică mai mare asupra sufletelor credincioșilor și cu atât ea devine o școală a vieții creștine, o școală înaltă în care se formează stîlul de viață creștin. Din acest motiv preotul să introducă pe copil în înțelegerea liturghiei în așa fel, ca să se deprindă această idee centrală a doctrinei creștine.

Felul în care se săvârșește liturghia să fie de aceea demn, pentru ca să trezească atenția credincioșilor și mai ales a tineretului, pentru că acesta să ia seama la tot ce se întâmplă și se spune în timpul liturghiei. Săvârșirea exterioară a liturghiei să corespundă faptului sărbătoresc, că pe altar se întâmplă cea mai mare taină a creștinismului: intruparea și jertfa Mântuitorului pentru iertarea păcatelor noastre. Înainte de săvârșirea fiecărei liturghii preotul să se roage: „Doamne... păzește-mă de o evlavie care preface viața liturgică numai în plăceri poetice, estetice, păzește-mă de o evlavie care să împingă spre quietism și urmărirea acestuia, așa dar la slăbirea aceea ce este avânt și entuziasm al vieții interioare: al nădejzii, al năzuinței spre mântuire și desăvârșire, al luptei împotriva greșelilor și al luptei pentru a mă îmbodobi cu virtuți... să nu pierd niciodată din vedere, că toate mijloacele pe care ni-le oferă sf. Liturghie sunt mijloace pentru a realiza singurul scop care mi-istovește tot sensul vieții mele: să-mi fac lucrul liturgic în așa fel, încât să moară în mine și în oile turmei Tale, pe care le păstorește omul cel vechi, pentru că Tu Iisuse, în locul lui să poți trăi și stăpâni".

FOILETON

Misiunea moralizatoare a Bisericii *)

Biserica creștină are o înaltă chemare în lume. Ea este corabia mântuitoare a tuturor oamenilor; în afară de Biserică nu există mântuire. Numai în sânul Bisericii și prin ascultarea învățăturilor și practicilor propuse de ea, creștinii au putința să dobândească mântuirea. Dela început, slujitorii Bisericii au primit însărcinarea să povăduiască cuvântul evanghelic și să călăuzească pe credincioși către mântuire.

Misiunea este însărcinarea și puterea pe care a primit-o Biserica — implicat ierarhia bisericească — de a predica evanghelia și de a călăuzi pe oameni în alvia mântuirii celei adevărate. „Ea cuprinde totalitatea acelor lucrări pe care cei în drept le îndeplinesc pentru vestirea cuvântului, pentru înnoirea vieții prin credință, pentru trezirea, înviorarea, redeschimbarea vieții creștine" (Dr. Gr. Comșa: În slujba misiunismului ortodox, p. 7). Caracteristica misiunii este predicarea evangheliei, iar scopul este mântuirea. Misiunea este operă de evangheltizare, de evangheltizare ortodoxă. Prin ea se urmărește transformarea omului, înnoirea lui prin practicarea virtuților Mântuitorului Iisus Hristos.

Misiunea este un imperativ categoric, fapt ce rezultă din textele scripturistice ale Vechiului

Testament, dar cu deosebire ale Noului Testament Astfel la Ioan XX, 21, se spune: „Precum m'a trimis pe Mine Tatăl, Vă trimit și Eu pe voi". La Marcu XVI, 15-16: „Mergiți în toată lumea și povăduiți evanghelia la toată zidirea. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi". Cuvântul Mântuitorului este și mai categoric la Matei XXVIII, 19-20, unde se spune: „Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului". Faptele Apostolilor ne înfățișează un model de istorie a misiunilor. Activitatea Sf. Apostol Pavel este cel mai strălucit și mai elocvent exemplu de activitate misionară. Epistolele lui trimise diferitelor comunități creștine, precum și ale celorlalți apostoli, pe lângă conținutul lor pastoral, cuprind și îndemnuri stăruitoare la activitate misionară. Cîtăm din ep. către Romani, X, 14-15: „Dar cum vor chema numele acelui în care încă n'au crezut? Și cum vor crede în acela de care n'au auzit? Și cum vor auzi fără de propovăduitor? Și cum vor propovădui fără de apostolie? Precum este scris: Cât de frumoase sunt picioarele celor ce vestesc pacea, celor ce vestesc lucruri bune".

Textele enumerate fac dovada — în mod apodictic — că misiunea

Bisericii, a cărei îndeplinire nu suferă discuții târguiești sau întrelăsări. Misiunea este principiul de viață al Bisericii și este tot așa de veche ca și Biserica; fără misiune creștinismul n'ar fi ajuns la rezultate așa de frumoase în răspândirea învățăturii divine. Biserica este o instituție eminentă misionară.

Biserica are, întâi, o menire harică și liturgică. În afară de aceasta Biserica este și o imensă forță morală. Pe lângă mijlocirea harului mântuitor, pe care-l împărtășește prin Sfintele Taine, Biserica îndeplinește și un rol edificator și anume: *luminarea sufletelor și călăuzirea lor către mântuire*. Sau, cu alte cuvinte, ea are imperioasa datorie de a face din toți membrii ei mădule vii, active și utile vieții obștești.

Cât privește luminarea sufletelor, Biserica și pe această latură a înregistrat rezultate excelente. Se știe că acolo unde a pătruns lumina evanghelică a pătruns și lumina cărții, știința de carte. Pentru că să facă mai accesibilă și mai rodnică învățătura evanghelică în rândul mulțimilor, a noroadelor străne de ea, misionarii au inventat anumite semne, semnele unui alfabet. Așa a făcut Ulfila la Goți, Metodiu și Kiril la Slavi, Grigorie Luminătorul la Armeni ș. a. m. d. Adeseori, cea dintâi carte cunoscută noroadelor a fost Sfânta Scriptură.

Bisericii, însă, îi incumbă și datoria de a modela fondul de viață sufletească al membrilor ei după îndreptarul creștin și de a veghia c stîlul de viață preconizat de Iisus să se ogîndească în faptele lor, în orice împrejurare. Aceasta

*) Conferință ținută la Centrul de îndrumare preoțească — Arad.

Preotul să nu confunde liturghia cu o operă muzicală, nici cu o operă teatrală. De sigur că, după cum spuneam mai sus, o liturghie frumoasă săvârșită, are o mare influență asupra sufletului tineretului trezindu-i adânc sentimentele religioase. Dar există anumite limite, pe care dacă preotul le depășește rezultatul este tocmai contrariu. Cea mai simplă formă a liturghiei poate influența educativ asupra sufletelor copiilor, condiția fiind numai ca să se săvârșească cât mai demn posibil. Pentru ce? Fiindcă această influență este opera și a harului divin. Trăirea liturgică nu este numai un fenomen natural, așa cum este trăirea artistică, ci ea este o mișcare a sufletului pe cale supranaturală.

Dar pentru ca să se întâmple acest lucru este de trebuință ca tânărul să presimtă, să înțeleagă simbolica actelor liturgice și a obiectelor care slujesc cultului divin. Să înțeleagă sensul adânc al anului bisericesc, pentru a ajunge la convingerea limpede, că în liturghie nu este vorba numai despre o comemorare a unui fapt petrecut acum două mii de ani, ci despre ceva care se întâmplă de fiecare dată real în sf. liturghie. Mântuitorul trăiește mai departe pe pământ în Biserica Sa și în fiecare suflet care se face părtaș harului său.

Este dureros faptul că cei mai mulți dintre credincioși nu cunosc semnificația actelor liturgice. Dacă s'ar face o cercetare în această privință rezultatul ar fi că 99% dintre credincioși n'ar cunoaște înțelesul liturghiei. Acest lucru este o mare scădere a învățământului religios de până acum.

Și această lipsă trebuie îndreptată mai ales acum când liturghia a rămas singurul prilej pe care-l are preotul de a face catehizarea copiilor.

Liturghia influențează puternic asupra predispozițiilor religioase ale copiilor și le trezește interesul pentru viața religioasă. Liturghia poate fi înțeleasă de copil și preotul trebuie ca prin cateheză și predică cateholică și liturgică să-l influențeze pe copil în sens educativ ca aceasta să învețe să se roage în obște.

Desigur nu se poate pretinde ca predica să aibă în vedere numai pe copil, fiindcă în prima linie predica se adresează credincioșilor maturi. Dar în situația actuală liturghia tre-

bule să devină centrul întregii catehizări a tineretului, ceea ce presupune că acesta trebuie să înțeleagă sensul tuturor actelor liturgice. Creștinismul nu este o doctrină exoterică, pe care să n'o cunoască decât câțiva inițiați, preoții, ci el este o învățătură, care nu numai că poate fi cunoscută de toată lumea, dar după mărturia Sf. Părinți, lumea și trebuie să cunoască această învățătură.

Că trebuie să se facă tineretului o educație liturgică, o educație euharistică. Și acest lucru nu-l poate face decât dacă preotul introduce pe copil în altar și printr'un graț intuitiv el face o cateheză despre însemnătatea pe care o are jertfa, care se întâmplă real, jertfa nesângeroasă de pe cruce a Mântuitorului și despre rostul preotului ca mijlocitor între Mântuitorul și credincioșii Săi. La fel și în ceea ce privește săvârșirea liturghiei, copiilor le trebuie să li se explice sensul, semnificația, fiecărui actului liturgic. Să se sublinieze mai ales ideea că liturghia nu este un serviciu divin particular, privat, ci că ea este un serviciu divin al întregului popor, o sărbătoare a poporului, care de aceea, nu trebuie să o asculte ca spectator pasiv, ci s'o și săvârșească prin participare activă.

Pentru ca acest lucru să fie posibil este neapărat de trebuință ca liturghia și semnificația acesteia să fie pusă în legătură cu viața poporului, cu bucuriile, cu durerile și trebuințele de viață ale acestuia:

Adevărurile dogmatice, cunoștințele istorice, estetice și muzicale, pe care le mijlocește liturghia, să cultive viața credincioșilor și să le formeze înima. și acest lucru nu este posibil, decât dacă credincioșii participă activ la săvârșirea liturghiei, dacă ei se împărtășesc din spiritul viu al acesteia, din duhul ei sfânt și mântuitor, care zidește și trezește puteri spirituale uriașe în viața creștinului.

Prof. Dr. NICOLAE BALCA

Pomenirea talentatului Protosinghel

Dr. Grigorie Pantazi

decedat la vârsta de 30 de ani

Din tânăra generație revoluționară dela 1848 făcea parte și talentatul cleric Grigorie Pantazi, brașovean de origine, dintr'o familie de buni credincioși ai bisericii noastre.

După ce terminase studiile universitare la Pesta unde a obținut doctoratul în filosofie și urmase cursurile de teologie la Viena, simțindu-se atras spre mîslunea preotească, a fost instituit secretar episcopesc la Sibiu. I s'a oferit și un loc de asesor consistorial precum și catedra de teologie la Seminarul organizat atunci pe tendința modern.

După ce la vârsta de 25 de ani (se născuse la Brașov în 1824) îmbrăcase haina monahală, a fost înaintat repede la treapta de protosinghel, iar la 1853, după ce Ioan Moga Teologul, nepotul fostului episcop Vasile Moga, demisionase dela căma protopopiatului Sibiu I. - devenit mai târziu protopopiatul Săliștei, i s'a încredințat lui Grigorie Pantazi și administrația acestui protopopiat. O moarte prea timpurie l-a curmat firul vieții în vârsta de 30 de ani, la sfârșitul lui Noiembrie 1854.

Felul cum este înregistrată în zăbăritica timpului dispariția acestui tânăr talentat, arată de câtă prețuire se bucura el din partea contemporanilor, cari se simțeau în drept să lege multe speranțe de viitoarea lui activitate.

În amintirea lui a inițiat Episcopul Andrei, la începutul anului 1855 o colecție, contribuind el însuși cu

2000 florini și dispunând să fie capitalizate interesele anuale timp de 100 ani, deci până la 1955, iar de atunci înainte din veniturile Fundației Pantazi să fie acoperite cheltuielile împreună cu lefii preoțești.

Fundația aceasta s'ar fi primejduit și ea, deopotrivă cu atâtea alte fundații culturale și bisericești, dacă simțul prevederii și rara iscusință, de care era călăuzit asesorul consistorial Nicolae Ivan, Episcopul de mai târziu al Clujului, nu ar fi reușit s'o salveze la timp, stărînd pentru investirea întregului capital, realizat până în primul deceniu al veacului XX, în cel mai impunător imobil, în Palatul Habermann din Parcul Sibiului și în clădirea Hotelului Boulevard.

Când au prins de veste conducătorii Sașilor sibiieni, că valorosul imobil pornise pe calea de a deveni proprietate românească, au încercat să zădărnicească târgul, dar nu au mai isbutit.

Dacă Sibiu se poate mândri, în timpul de față, cu unul din cele mai frumoase hoteluri transilvane, având admirabilă priveliște asupra culmilor carpatine, e bine să se știe că obârște acestei înflăcăturii urbanistice trebuie căutată în inițiativa vlădicească dela începutul anului 1855, inițiativă izvorită din cugetul și râvna marelui ierarh, doritor să perpetueze în chip concret amintirea talentatului său fost secretar, decedat cu mult prea de vreme.

Erezia Primatului Papal

— Ce învață catolicii și ce spune Biblia —

CAP. VI.

Papa Urmașul lui Petru...

Învățătura catolicilor.

După mărturia Istoriei, Apostolul Petru a fost episcop în Roma timp

de 25 de ani, dela a. 42-67 d. Hr. când a murit acolo ca martir. El fiind mai mare între Apostoli, urmează că și papa, ca episcop al Romei și urmaș al lui Petru trebuie

mișcarea moralizatoare a Bisericii, de formare - recte educare - a membrilor ei în duh creștin, turnând pasta vieții lor sufletești în tiparele „omului nou, zidit după Dumnezeu întru dreptate și întru sfințenia adevărului” (Efeseni IV, 23-24), pentru ca din această transfigurare internă să frădieze viața frățească între oameni. Spre această lucrare de înfrumusețare a chipului sufletesc al omului se va îndrepta întâi privirea noastră, urmând ca apoi să arătăm elementele de care trebuie să se folosească Biserica, pentru ca să influențeze dinamic viața obștească.

- Creștinismul a adus între altele, o mare inovație privitoare la stabilirea și temeluirea ordinii morale în lume și anume: cine vrea să vadă ordine morală în afară, s'o facă întâi în sufletul său. Aici este marea revoluție a creștinismului, în valorificarea launtricului, în purificarea și întărirea sufletului prin seva ce i-o împrumută creștinia și iubirea. Centrul de greutate al vieții umane este în adâncurile tainice ale conștiinței morale, grație căreia avem perspectiva justă a valorii noastre ca ființe etice în raport cu ceilalți membri ai comunității. De Duhul curat ce străbate arterele ființei noastre depinde pacea și frăția între oameni.

Sufletul nostru este un centru energetic. În profunzimile lui tainice se zămislesc gândurilor și acțiunile noastre; acolo zac - în formă virtuală - energiile noastre morale, acolo este comoara ce așteaptă să fie valorificată, acolo rezidă noblețea noastră. De acolo purced dorurile și intențiile

noastre pentru a se incorpora în fapte. De puritatea sau impuritatea acestor intenții depinde valoarea faptelor noastre; dacă intențiile sunt fără de prihană, faptele ce vor rezulta din acest proces spiritual vor fi virtuozitate, reștrângându-se ca niște raze binefăcătoare asupra noastră și asupra semenilor noștri. Dacă intențiile pornesc dintr'un izvor murdar, la fel vor fi și faptele ce vor lua înfățișare materială.

Problema capitală este să deprindem sufletul să lupte împotriva răului când este numai în față, în formă de intenții, atunci când se găsește în interiorul inimii, căci spune Mântuitorul: „din năuntru, din inima omului purced cugetele cele rele, desfrânările, hoțiile, omorurile, poftele de înavuțire, vicleniile, înșelăciunea, necumpătarea, pisma, hula, trufia, ușurătatea. Toate aceste rele ies dinăuntru și spurcă pe om”. (Marcu VII, 21-22) Din comoara cea bună a inimii, omul scoate lucruri bune, din comoara cea rea scoate lucruri rele. Dintr'o inimă sclerată ies gânduri și fapte rele, de care omul este responsabil nu numai în fața conștiinței, ci și în fața societății în care trăiește. Pentru a ne arăta că omul este responsabil nu numai de fapta în sine, ci și de intenția din care a provenit, Iisus zice: „Ați auzit că s'a zis celor de demult: să nu ucizi, iar cine ucide vrednic va fi de osândă. Eu însă vă spun vouă că oricine, care se mînie pe fratele său, vrednic va fi de osândă. Și cine va zice fratelui său: netrebnice, vinovat va fi sinedriului, iar cine va zice: nebunule, vinovat va fi de gheena

focului... Ați auzit că s'a zis celor de demult: Să nu preacurvești. Iar eu vă zic vouă: că oricine caută la femeie spre a o pofti, a și preacurvit cu ea în inima sa”. (Matei V, 21-28) Sau, cum spune Sf. Apostol Pavel „Pofta zămislindu-se, naște păcatul, iar păcatul săvârșindu-se aduce moartea”. (Romani VII, 7) În același sens vorbește și Sf. Apostol Iacob: „Pofta odăii trezită naște păcatul, iar păcatul săvârșindu-se naște moartea. (Iacov I, 15).

Unii legiuitori morali ai omenirii au preconizat măsuri represive împotriva faptelor dăunătoare vieții obștești, confundând natura și funcțiunea moralei cu a dreptului. Iisus socoate că leacul cel mai nimerit și mai eficace este de natură preventivă. După cum medicina se străduiește să preîntâmpine boala, prin stărpirea microbului care o provoacă, tot așa și Iisus recomandă acest procedeu al curățirii sufletului de orice miasme, de orice ferment care l-ar duce la întinărirea și la disoluție, fiindcă de sănătatea lui depinde sănătatea morală a vieții colective. Eliminarea neștinței și pălămidei din suflet este o lucrare analoagă cu aceea pe care o face gospodarul în holda de grâu în luna Mai, când smulge din ea buruienile ce-ar împiedica-o în normala ei dezvoltare și rodire. Pentru ca iubirea să rodească în viața obștească, e necesară o extirpare a urii ce clocotește în suflete. operație destul de anevoasă.

(Urmează)

ION BUNEA

să fie mai mare decât urmași celorlalți Apostoli, adică decât episcopii din toată lumea. Deci și papa ca și înaltașul său Apostolul Petru, este de drept dumnezeesc mai mare peste toată Biserica creștină.

Răspunsul nostru.

Chiar dacă Petru ar fi fost episcop în Roma, ce-i dacă a fost? Dacă după înțelesul literel și spiritului Bibliei el n'a fost cu nimic mai mare ca ceilalți Apostoli, ba uneori s'a dovedit chiar mai mic (cum de altfel văzurăm), atunci de ce urmașii lui în scaunul episcopal al Romei ar fi mai mari ca urmașii din alte localități ai celorlalți Apostoli? Altfel ar urma ca episcopii care n'au avut în scaunul lor ca înaltaș pe vreunul din Apostoli, să fie mai mici. Ori, noi știm, că gradul de episcop este la toți episcopii același și nu este determinat de localitate, sau de numele vreunui Apostol înaltaș, ci de hirotonie. Orice înțelitate între episcopi este omenească și dela aomeni, iar nu dela Dumnezeu.

Dar în afară de toate, Petru n'a fost episcop în Roma timp de 25 de ani. Nu se poate să fi fost, căci istoria de atunci nu ne poate da o asemenea mărturie și Biblia încă nu ne dă. Numai istoria de mai târziu, falsificată de catolici, a putut spune așa ceva. Dar ea se pune în contradicție cu Biblia. Și iată de ce:

1. Prin anul 50-51 d. Hr. s'a ținut sinodul apostolicesc din Ierusalim, în chestiunea obligativității Test. Vechiu. Petru a luat parte. (Fapt. Ap. cap. 15). Dacă pe atunci Petru ar fi fost episcop în Roma, n'ar fi putut participa la acest sinod, deoarece dinstanța între Roma și Ierusalim era prea mare și pe atunci nu existau mijloace de transport ca cele de azi, ca să-i fi dat lui Petru posibilitatea de a se deplasa din Roma la Ierusalim, la o anumită dată fixată în grabă.

2. Prin anul 58 d. Hr., deci în răstimpul când, după catolici, Petru ar fi fost episcop în Roma, Apostolul Pavel a scris creștinilor din Roma „Epistola către Romani”. Dacă Petru ar fi fost pe atunci în Roma, Pavel nu mai avea rost să le scrie, o epistolă creștinilor de acolo.

3. În această epistolă, Pavel scrie că dorește foarte mult să ajungă la Roma (Rom. 1, 10-15; 15, 22-24, 28-32), „ca să-i întărească” în credință (Rom. 1, 11). Dacă Petru ar fi fost acolo ca episcop, n'ar fi fost de lipsă ca Pavel să le scrie, sau chiar să meargă pe acolo spre a-i întări. Le-ar fi purtat de griji însuși Petru, cu toată râvna unui Apostol al Domnului.

4. Într'un capitol întreg (16) al acestei epistole, Pavel trimite salutări tuturor cunoscuților săi mai râvniți în ale credinței, amintindu-i pe toți cu numele. În mulțimea acestor nume nu găsim însă numele Apostolului Petru. Ori, e cu neputință ca, dacă Petru ar fi fost pe atunci acolo, să nu-i fi pomenit nicidecum. Cu atât mai puțin, dacă Petru ar fi fost căpetenia Apostolilor și temelia Bisericii.

5. În aceeași epistolă, Pavel chiar scrie următoarele cuvinte, care ne lămuresc deplin asupra faptului că Petru era sau nu pe atunci în Roma: „Așa mi-a fost râvna, să binevestesc nu acolo unde numele lui Hristos ajunsese, ca să nu clădesc pe temelii altora, ci precum este scris (Is. 52, 15): Căroră nu li s'a vestit despre el, aceia îl vor vedea și cei ce n'au auzit, aceia îl vor cunoaște” (Rom. 15, 20-21). Cuvintele acestea le spune Apostolul Pavel în legătură cu promisiunea sa de a veni la Roma. Mai este oare cu putință ca

Petru să fi fost pe atunci în Roma? E de tot împede, că creștinii din Roma, încreștinați de curând prin alte părți ale imperiului și așezați în Roma, n'aveau în mijlocul lor niciun fel de predicator, cu atât mai puțin vreun Apostol. Iată de ce dorea atât de mult Pavel să predice la Roma. El nu voia să clădească „pe temelii altora”. Această era un obicei al său, pe care-l mărturisește și creștinilor din Corint, scriindu-le: „Nu ne laudăm dincolo de măsura noastră, adică cu osteneala altora... ci în marginile hotărârite nouă... fără să ne laudăm în tărâm strein, cu lucrurile făcute de-a gata” (2 Cor. 10, 13-16). Numai cineva lipsit de bunul simț ar fi putut scrie astfel de cuvinte despre sine, dacă într'adevăr, la Roma, unde el dorea fierbinte să ajungă, s'ar fi găsit de față Apostolul Petru ca episcop, deci ca propovăduitor, supraveghetor și conducător al creștinilor din capitala lumii de atunci.

6. Apostolul Pavel a fost în două rânduri la Roma. Prima dată a fost între anii 61-63 d. Hr., iar a doua oară în 66-67 d. Hr. Este adevărat, că și prima dată și a doua oară, a fost deținut.

a) În Fapt. Ap. 28, 17 ni se spune, că ajungând el acolo la primul proces, a chemat la el „pe cei care erau fruntașii iudeilor”. Fără îndofală, că dacă Petru ar fi fost pe acolo, Pavel ar fi căutat în primul rând să-l întâlnească pe el, sau s'ar fi interesat, mai întâi

de el, dacă este acolo sau nu. Ori, lui Pavel nici prin gând nu i-a trecut să se intereseze de așa ceva, deși ar fi putut s'o facă, știut fiind că închisoarea nu-i era grea (Fapt. Ap. 28, 16, 23, 30).

b) În cursul celor doi ani cât a stat în Roma la prima închisoarea sa, a scris câteva epistole (către: Efesenii, Filipenii, Colosenii ș. a.) în care trimite adresanților salutări dela diferiți colaboratori ai săi din Roma. Niciieri însă nu se amintește numele Apostolului Petru. Ba chiar Pavel se plânge uneori că e singur și că numai Timotei îl ajută în cele ale Domnului (Filip. 2, 20-21).

c) Când a fost a doua oară în închisoare la Roma (anul 66-67), Pavel a scris ep. II. c. Timotei. Nici de astă dată nu amintește vreun cuvânt despre Petru. De ce? Pentru că Petru nu era acolo. Căci și de astă dată, Pavel se simțea singur, fapt pentru care-l chemă pe Timotei să vie în grabă la el (2, Tim. 4, 9-10).

Deci avem dovezi care nu pot fi tăgăduite, că nici în anul 50-51 d. Hr. nici anul 58, nici între anii 61-63, nici în anul 66 Petru n'a fost în Roma și așa dar e cu neputință să fi fost el episcop în Roma vreme de 25 ani, între 42-67 d. Hr.

Atât se știe doar, că prin a. 67 Petru a murit în Roma, ca martir, împreună cu Apostolul Pavel, va fi venit aici abia în acel an.

Prot. stavr. Dr. P. DEHELEANU
(va urma)

FAPTE DIN PĂRHIIE

Conferința preoților din protopopiatul Lechința, jud. Năsăud

Duminecă, 20 Noemvrie 1949, a avut loc prima conferință de toamnă, a preoților din plasa Lechința, în frunțașă parohie Matei, jud. Năsăud.

La această conferință au luat parte toți preoții din tract, în frunte cu tânărul protoereu Virgil Guțiu.

În prezenta conferinței, la orele 4 d. m. s'a servit Vecernia de către un sobor de preoți, în frunte cu P. C. Virgil Bacu-Chiraleș. Predică C. preot Ioan Orășanu, din Chințelnic despre: „Taina sf. Mărturisiri”, frumos și documentat, ascultat cu multă evlavie de poporul credincios.

Urmează mărturisirea preoților și credincioșilor.

Duminecă, 20 Noemvrie c., sosesc dinspre Lechința P. C. Părinte Prot. Stavr. Consilier Ioan Rușdea, ca delegat al Prea Sfințitului Episcop Nicolae, P. C. Gheorghe Zagrai, protopop al jud. Năsăud și P. C. Virgil Guțiu, protopopul plasei Lechința.

Înaltii oaspeți sunt binevenți de parohul locului C. Alexandru Poenaru, prin cuvinte calde și adânc simțite.

Răspunde P. C. Prot. Stavr. Consilier Ioan Rușdea.

La orele 9 dimineața se servește Utrenia, apoi sf. Liturghie, în sobor, în frunte cu P. C. Consilier Ioan Rușdea, P. C. Gheorghe Zagrai, P. C. Virgil Guțiu, C. preoții: Mihail Georgiu-Galaș Bistriții, Bărsan Ioan-Lechința, Pop Vasile-Bidiu, Iosif Mănzat-Cristur Șieu, Iuliu Drăgan-Corvinești, Teodor Cureu-Lechința și Vasile Iudean-Vermeș, iar ca diacon Ovidiu Săvulescu dela Bistrița.

Strana a fost susținută armonios de C. preot Prahase din Enciu, condus de cantorii din loc.

Predică C. preot Iosif Mănzat,

desvoltând Evanghelia zilei: „Ne bune în această noapte o să ceară sufletul tău dela tine”.

P. C. consilier Ioan Rușdea, prin cuvinte alese îndeamnă pe bunii credincioși să păstreze cu sfințenie credința strămoșească și să-și crească scumpele odrasle în frica lui Dumnezeu.

P. C. Gheorghe Zagrai, în numele preoților din județ și a credincioșilor, mulțumește Părintelui Consilier pentru frumoasele sfaturi, îndemnând la păstrarea iubirii fră-

țeștii, consolidată în cursul unui an dela reîntregirea Bisericii ort. rom., reliefașând cuvintele sf. Scripturi: „Iată acum ce este bun și ce e frumos, fără numai a locui frații împreună”, și câtă binecuvântare aduce unitatea spirituală a poporului român.

După sf. Liturghie, a urmat conferința preoțească, cu intonarea rugăcunii: „Împărate ceresc”, cântată melodios în cor de preoți.

P. C. Prot. Virgil Guțiu, deschizând ședința, salută pe P. C. consilier Ioan Rușdea, P. C. Gheorghe Zagrai, și își exprimă bucuria de a putea saluta preoșimea tractuală în această primă conferință de toamnă, în parohia Matei.

P. C. Gheorghe Zagrai, arată urmele nefaste izvorite din unirea dela 1700 și meritul preoților adunați la Cluj, Alba-Iulia și București, în toamna anului 1948, ca exponenți ai poporului, pentru revenirea în sânul Bisericii strămoșești. Își exprimă bucuria, văzând consolidată această reîntregire, abia la un an după înfăptuirea ei.

Urmează conferința C. Vasile Prahase paroh din Enciu: „Constatări și concluzii cu ocazia împlinirii unui an dela revenirea în sânul Bisericii strămoșești”, scoțând în evidență rolul jucat de preoții satelor, ca exponenți ai poporului la consfătuirea dela Cluj, Alba-Iulia și București în toamna anului 1948, cu ocazia reîntregirii Bisericii strămoșești.

C. preot Ion Bărsan-Lechința, deschide tema II-a: „Cum am catehizat eu în cursul anului trecut”. Arată cum trebuie făcută o lecție bună, ca să aducă rod sufletesc în odraslele neamului, apoi, greutățile întâmpinate, în concluzie îndeamnă preoșimea la catehizare regulată.

La discuții iau parte P. C. Ioan Rușdea, P. C. Gheorghe Zagrai, P. C. Virgil Guțiu și preoții: Iuliu Drăgan, Crețu, Orășanu, Cureu etc.

P. C. Consilier Rușdea, dă numeroase sfaturi de ordin administrativ, îndemnând preoșimea la punctuoșitate în rezolvarea ordinelor ce primesc, pentru a nu stăneni bunul mers al administrației.

P. C. Virgil Guțiu, încheie lucrările conferinței, mulțumind tuturor pentru serioșitatea cu care au privit desfășurarea întregii ședințe.

Pr. Iosif Mănzat

Conferința de toamnă a preoților din protopopiatul Lupșa

O poruncă mai înaltă și o tradiție păstrată din îndepărtate vremuri, ne-a adunat la un loc, pe ziua de 21 Nov. a. c. pe slujitorii altarului, din cele 14 parohii, care formează azi protopopiatul Lupșei, în parohia Baia de Arieș.

Din programul conferinței, bogat și variat, spicuum părțile esențiale.

La ora 8 dimineața, mărturisirea preoților și a credincioșilor prezenți. În continuare, serviciul Utreniei până la ora 10 și jumătate, iar după aceea sf. Liturghie în sobor.

Servesc preoții: Prot. Vasile Loga, Pr. Petru Sabău, Alex. Rușdea, Cornel Gog, Ioan Voica, I. Ioan Enciu și Toma Mălănescu. Răspunsurile la sf. Liturghie, au fost date de Pr. Bărsan, ajutat fiind de cântăreții strănei.

La priceasnă a vorbit Pr. Cornel Gog, despre „Cuvântul lui Dumnezeu”, având ca punct de plecare cuvintele din Evanghelia praznicu-

lui, dela Luca cap. XI, v. 28. „Adevărat, fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc pe el”. Vorbitorul a scos în relief prin citate din sf. Scriptură că voia lui Dumnezeu și adevărurile eterne, au fost descoperite oamenilor prin cuvânt. Idealul după care aleargă omul este „fericirea”; numai ascultând și păzind cuvântul lui Dumnezeu, ne putem considera fericiți.

După sf. Liturghie, preoșimea tractului, s'a intrunit în conferință intimă, în biroul ofiului protopopesc.

Deschiderea conferinței a făcut-o Prot. V. Loga printr'o amplă dare de seamă asupra evenimentelor petrecute în timp de un an în viața Bisericii ortodoxe.

Indeosebi, s'a stărui asupra evenimentului, considerat epocal, al revenirii fraților „uniți”, în alvia Bisericii străbune.

La propunerea Prot. V. Loga, s'au cetit lucrările Pr. C. Gog și Toma

Mălănescu, la subiectul: „Constatări și concluzii, după un an dela reintregirea Bisericii străbune”; iar la subiectul: „Cum am înțeles eu să fac catehizația în anul 1948/49”, s'au cetit lucrările Pr. I. Voica, S. Jina și Turliuc.

Conferința, și-a însușit din prima lucrare următoarele constatări și concluzii:

1. Reintregirea Bisericii ortodoxe din Ardeal, trebuie s'o considerăm, ca un act al dreptății divine, pentru suferințele multe, aduse pe altarul dreptei credințe, de către multe generații.

2. Reintregirea Bisericii, ruptă în două prin mijloace silnice acum 250 ani, a fost dorită în toată vremea, de masa poporului dreptcredincios din Ardeal.

3. Untrea dela 1700, cu Biserica Romel, a fost un act plăsmuit peste voința poporului ardelean care și-a aflat în Biserica strămoșilor, mângâiere în dureri și tărle în necazuri.

4. Regimul nostru democratic, a sprijinit dela început, realizarea mărețului act de revenire la ortodoxie.

5. Înaltii ierarhi ai Bisericii ortodoxe în frunte cu I. P. S. Patriarh Iustinian și I. P. S. Mitropolit Nicolae, au contribuit într-o măsură deosebit de mare, la revenirea Bisericii greco-catolice în Biserica ortodoxă.

6. Poporul dreptcredincios este deplin mulțumit că: zidul artificial creat s'a năruit, ura care s'a propagat între aceiași frați mult timp, a luat sfârșit.

7. Procesul reintegrării Bisericii se desfășoară azi într'un ritm accelerat deoarece: „una eram și în mărturisirea credinței și în toată rândulala liturgică”.

Cât privește catehizația fiind o necesitate pentru modelarea sufletului tineretului, preoțimea conștientă, își va face datoria, în limita împrejurărilor și puterilor sale. Biserica, cheamă și pe cei mici și pe cei mari, să cunoască pe Hristos și ca-
lea ce duce la mântuire.

Pr. CORNEL GOG

BISERICESTI

Corul Catedralei noastre a dat în seara zilei de Duminică, 18 Dec. 1949, un reușit concert de colinde, sub conducerea pricepută a Păr. Diacon Ioan Brie. A participat P. S. Nicolae și mulțime de popor credincios, dornic de a asculta frumosele și înălțătoarele noastre colinde străvechi. La mijlocul concertului a vorbit, despre frumusețea și însemnătatea colindelor pentru viața noastră creștinească, ca și pentru cercetarea trecutului nostru istoric și cultural, Păr. Gh. Noveanu.

De praznicul Nașterii Domnului P. S. Nicolae, incojurat de marele sobor, a săvârșit sf. Liturghie arhierescă și a cuvântat în Catedrala episcopală, iar a doua zi de Crăciun, în Biserica parohială „Schimbarea la Față” din str. Motov, în fața unei mulțimi de credincioși, care umplea și ultimul loc din biserică.

Răspunsurile la sf. Liturghie de a doua zi de Crăciun au fost date de corul bisericii „Sf. Nicolae” de sub măstra conducere a Dlui Alex. Theognoste. La sfârșitul sf. Liturghii, s'au cântat și câteva colinzi.

Lucrări misionare

Păr. Prot. Al. Svetlov în decursul lunii Octombrie și primele zile din Noembrie a slujit și predicat în următoarele biserici:

Biserica Sf. Treime, Sf. împărați capela, Biserica Sf. Nicolae și Biserica Bob din Cluj.

Tezele tratate au fost: „Trăirea religioasă și cultul creștin. Cum poate creștinul vedea pe Dumnezeu. Mântuitorul ca vindecător spiritual și trupesc a oamenilor. Stăpânirea sufletului asupra trupului și ajutorul grației pentru aceasta.”

În același interval a mai vizitat parohiile Buza, Buza filie și Zimbor. În aceste sate timp de 17 zile a slujit zilnic sf. Liturghie de dimineață și seara aduna credincioși pentru slujbă și ascultarea predicilor misionare. În total în aceste sate a ținut 19 conferințe. Media ascultătorilor pe seară era de 140 persoane.

A spovedit și împărtășit câteva sute de credincioși. Tezele citite au fost: Despre Biserica; Însemnătatea răscupărării pentru oameni; Păcătoarele și botezul; Cinstirea Icoanelor; Cinstirea Crucii; Spovedanie și Împărtășanie etc.

În decursul lunii Noembrie a mai ținut la bisericile din Cluj pre-

dicat cu temele: „Despre viața veșnică și cea veșnică”. „Cum să dobândim viața veșnică.”

Apoi a vizitat parohiile Jurful de Câmpie și Cojocna. În prima parohie dela 20-26 Nov. zi de zi a săvârșit sf. Liturghie și seara a ținut lecții misionare, tezele au fost: existența lui Dumnezeu și Biserica, Însemnătatea trebuințelor spirituale, Despre împărtășanie, Cinstirea Duminicii etc. S'a spovedit și împărtășit peste o sută persoane, media ascultătorilor a fost de 130 persoane.

În Cojocna, 26 Noembrie, parohia I. a slujit sf. Liturghie și a ținut predica: „Răscumpărarea oamenilor prin Răstignirea pe cruce a Mântuitorului”.

Seara vecernie la parohia II. și predica: „Datoria creștinilor a frecventa Biserica și darurile duhovnicești ce le capătă din aceasta”. Predicile au fost ascultate cu interes de câteva sute de credincioși, Păr. Gh. Suci, paroh a mulțumit P. S. Episcop pentru trimțterea misionarului la sate.

Poporul întâmpină cu drag pe sămănătorii Evangheliilor și se bucură mult atunci când vine cineva în mijlocul lui și îl întărește în credință.

Asistent.

† Preoteasa Maria Pop n. Fodor

În ziua de 4 Noembrie 1949, în vârstă de 65 ani, a trecut la cele veșnice, venerabila preoteasă Maria Pop n. Fodor, soția preotului Ioan Pop din parohia Boful Mare jud. Someș.

Ceremonialul înmormântării s'a făcut la 6 Nov. în sf. biserică, unde au luat parte credincioși din Bofu și satele învecinate. Slujba înmormântării a fost oficiată de către preoții: Protopop al tractului Ileanda Gheorghe Micu, Prot. pens. Valer Cosma din Ileanda, Pr. Efrem Cotețu-Mesteacăn, Pr. Ioan Both-Seacăta, Pr. Emil Roman-Sălnița, Pr.

Alexandru Roman-Vima-mică II și Pr. Ioan Roman-Vima-mică I.

A predicat Părintele Valer Cosma „Despre moarte și deșertăciunile lumii acesteia”.

Părintele Efrem Cotețu a luat cuvintele tertăciunii dela îndureratul soț, fiu, ginere, nurori, frați, rudeni și dela turma pe care soțul răposatelor a păstorit-o.

În fața gropii a roștit un cuvânt de mângâiere pentru îndurerata familie P. C. Prot. Gheorghe Micu.

Să-i fie țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Pr. Ioan Roman.

PARTEA OFICIALĂ

AVIZ

Adunarea Eparhială este convocată pe data de 15 Ianuarie 1950. Episcopia.

Nr. 7581/1949.

CIRCULARĂ

Conform adresei Onor. Minister al Cultelor, Nr. 35.778, din 2 Dec. 1949, punem în vedere preoțimii aparținătoare eparhiei noastre și cunoscutoare a unuia din limbile franceză, germană, engleză sau rusă, să aboneze publicațiile cuprinse în catalogul ziarelor și revistelor sovietice.

În deosebi le recomandăm revistele publicate în limba franceză:

1. „Temps Nouveaux”.
2. „L'U. R. S. S. en construction”, iar în limba rusă:

1. „Familia și școala”.

Cluj, la 17 Decembrie 1949.

Din încredințarea P. Sf. Episcop

S. Truția
vicar

Prot. P. Șendrea
Șeful serviciului

Nr. 7584/1949.

CIRCULARĂ

Dispozițiile legilor obligă instituțiile să-și asigure bunurile ce le au în administrare, ca astfel să fie ferite de orice risc. Până acum bunurile parohiilor noastre au fost asigurate prin noi la Societatea de Asigurare „Prima Ardeleană” care acum s'a contopit cu celelalte Societăți de asigurare în singura societate de asigurare „Sovromasigurare”.

Parohiile noastre au acum numai două locuri unde-și pot asigura bunurile: la „Fondul de Asigurări al bunurilor bisericesti” de pe lângă Sfânta Patriarhie din București II, str. Maria Rosetti No. 63, care are contul No. 4. 583 și Societatea Generală Sovieto-Română de asigurări p. a. „Sovromasigurare”, care își are sucursalele ei în fiecare centru de județ și de plasă.

Deci atragem atenția fiecărei parohii că este o instituție autonomă și de sine stătătoare cu gestionarul ei responsabil având dreptul și îndatorirea de a-și asigura bunurile.

După instrucțiunile Ministerului de Finanțe valorile — se vor asigura după situația din Inventarul dela 31 Dec. 1948, iar Fondul de Asi-

gurare al Patriarhiei cere ca asigurarea să se facă la cel puțin jumătate din valoarea reală a bunurilor pe lângă următoarele prime de asigurare:

— la imobilele cu pereți și acoperiș tare 1/1000;

— la imobilele cu pereți de tărle mixtă și acoperiș tare 1,50/1000;

— la imobilele cu pereți slabi și acoperiș tare sau invers, 3/1000 și

— la imobilele cu pereți slabi și acoperiș slab 4/1000 de lei asigurați.

Averea mișcătoare dinăuntru bisericii sau a bunului bisericesc asigurat suportă, succesiv precum și după ordinea de mai sus primele de 1,50 lei, 4,50 lei și 6 lei la 1000 de lei asigurați.

Contractul e perfect numai după ce unitatea bisericească a acoperit rata primului an de asigurare.

Fondul de Asigurare al Patriarhiei — ca instituție prevăzută în Statutul pentru organizarea și funcționarea bisericii ortodoxe române, în art. 159 ne cere ca toate bunurile bisericesti să fie asigurate acolo.

Episcop Șeful Serviciului
NICOLAE Prot. P. Șendrea

Nr. 7761/1949.

Circulară

Atragem atenția Cucerniceii noastre preoțimii că Onor. Minister al Cultelor, Direcția Contabilității cu Nr. 18 391/1949, în conformitate cu dispozițiile Ministerului de Finanțe, Direcția Veniturilor de Stat Nr. 60 997/1949 și în baza art. Nr. 38 din Decretul Nr. 5 publicat în Mon. Oficial Nr. 25 din 30 Aprilie 1949, dispune ca toți salariații care locuiesc în imobilele ce aparțin Statului — organe centrale, organe locale ale puterii de Stat sau instituții de Stat; în baza unui contract accesoriu serviciului ce-l îndeplinesc, deci salariații care sunt obligați, prin natura serviciului și locuiesc în aceste imobile, să plătească cu începere dela 1 Ian. 1949 o chirie pe venit, egală cu 8% din salariul rămas după reducerea impozitului pe venit, deci 8% din salariul net.

Astfel și preoțimea care locuiește în casele parohiale va plăti parohiei o chirie lunară de 8% din salariul net începând cu 1 Ian. 1949, iar parohia va plăti impozitele.

Episcop Șeful Serviciului
NICOLAE Prot. P. Șendrea

Administrative

Rugăm abonații noștri să binevoiască a-și achita abonamentul restant, iar cei cari până la 15 Ian. 1950 nu-și vor reînnoi abonamentul, le sistăm expedierea gazetei.

Administrația.

DE ANUL NOU urăm P. C. preoți, colaboratorilor și bunilor noștri cititori, ani mulți fericiți și cât mai bogați în roade duhovnicești.

Redacția.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj